

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 465/2022-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného Mgr. Michalom Zemanom, advokátom, Medená 18, Bratislava, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 2Cdo/105/2022 (pôvodne sp. zn. 2Cdo/141/2017 a 2Cdo/54/2020) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 2Cdo/105/2022 (pôvodne sp. zn. 2Cdo/141/2017 a 2Cdo/54/2020) **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **j e** Najvyšší súd Slovenskej republiky **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **738,47 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom (prvotne) pod sp. zn. 2Cdo/141/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Navrhuje prikázať najvyššiemu súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň požaduje finančné zadost'učinenie 6 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ sa ako žalobca domáhal určenia neúčinnosti (odporovateľnosti) dohody o vyporiadaní BSM uzatvorenej medzi žalovanou a jej manželom, ktorá bola schválená uznesením súdu ako zmier. Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 8C/108/2014 z 9. novembra 2015 rozhodol, že dohoda (súdny zmier) o vyporiadaní BSM uzatvorená medzi žalovanou a jej manželom schválená uznesením súdu je voči sťažovateľovi neúčinná. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 7Co/100/2016-405 z 25. mája 2016 (ďalej aj „potvrdzujúci rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu potvrdil.

3. Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu podala žalovaná 30. septembra 2016 dovolanie. Vec bola okresným súdom predložená najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní žalovanej 7. augusta 2017. Najvyšší súd uznesením č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018 zrušil potvrdzujúci rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že krajský súd sa nevysporiadal s argumentáciou žalovanej, čo podľa názoru najvyššieho súdu predstavovalo vadu konania v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4. Krajský súd po vrátení veci najvyšším súdom rozhodol rozsudkom č. k. 7Co/235/2018 z 27. februára 2019 (ďalej aj „zamietajúci rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu sťažovateľa zamietol.

5. Na základe dovolania sťažovateľa zo 14. júna 2019 proti zamietajúcej rozsudku krajského súdu (vec predložená najvyššiemu súdu 19. septembra 2019, pridelená sp. zn. 2Cdo/219/2019) najvyšší súd rozsudkom č. k. 2Cdo/219/2019-626 z 30. októbra 2019 dovolanie sťažovateľa zamietol.

6. Medzičasom však sťažovateľ podal 25. apríla 2019 ústavnú sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018, o ktorej ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 rozhodol tak, že uvedené rozhodnutie o dovolaní zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd zároveň zrušil aj zamietajúci rozsudok krajského súdu č. k. 7Co/235/2018 z 27. februára 2019. Ústavný súd v odôvodnení predmetného nálezu, poukazujúc na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018, konštatoval, že „... dôvodom zrušenia rozsudku krajského súdu z 25. mája 2016 bola skutočnosť, že krajský súd neodpovedal na najpodstatnejšiu otázku celého súdneho konania, a to na otázku možnosti odporovania dohody o vyporiadaní BSM schválenej súdnym zmiernom. Z citovanej časti rozsudku krajského súdu z 25. mája 2016 však nepochybne vyplýva, že krajský súd na predmetnú právnu otázku poskytol akceptovateľnú odpoveď, keď konštatoval, že dohoda o vyporiadaní BSM schválená súdnym zmiernom, ktorú považoval za hmotnoprávny úkon, nevylučuje možnosť odporovateľnosti, keďže ide o dvojstranný právny úkon“. S ohľadom na uvedené ústavný súd uzavrel, že zrušenie potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu z 25. mája 2016 uznesením najvyššieho súdu

č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018 bez naplnenia zákonného dôvodu vykazuje znaky svojvoľného rozhodnutia.

7. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť aj proti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/219/2019 z 30. októbra 2019, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením č. k. II. ÚS 131/2020 z 2. apríla 2020 tak, ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

8. Po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020, ktorým došlo k zrušeniu uznesenia najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018, bola vec z okresného súdu predložená najvyššiemu súdu 9. marca 2020 na opätovné rozhodnutie o dovolaní žalovanej a bola jej pridelená spisová značka 2Cdo/54/2020. Uznesením č. k. 2Cdo/54/2020-659 z 29. októbra 2020 (právoplatným 3. decembra 2020) bolo konanie vedené na najvyššom súde pod sp. zn. 2Cdo/54/2020 prerušené s poukazom na § 163 ods. 1 CSP (zhodný návrh strán na prerušenie konania). Najvyššiemu súdu bol 1. júna 2021 doručený návrh žalovanej na pokračovanie v konaní. Najvyšší súd uznesením č. k. 2Cdo/54/2020 z 29. júna 2021 o dovolaní žalovanej proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu č. k. 7Co/100/2016 z 25. mája 2016 rozhodol tak, že tento rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol následne zaslaný okresnému súdu 12. augusta 2021.

9. Proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/54/2020 z 29. júna 2021 podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 36/2022 z 28. marca 2022 tak, že uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, dôvodiac, že najvyšší súd pri rozhodovaní nerešpektoval záväzný právny názor ústavného súdu na možnosť odporovateľnosti dohody o vyporiadaní BSM schválenej súdnym zmierom vyslovený v náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020. Ústavný súd uzavrel, že „... najvyšší súd neodpovedal na podstatné argumenty sťažovateľa, keď v napadnutom rozhodnutí zaujal právny názor, ktorým nerešpektoval predchádzajúci nález ústavného súdu a v konečnom dôsledku poprel účinky kasačnej záväznosti predchádzajúceho nálezu. V súhrne takéto odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia v súlade s právom na spravodlivý proces.“.

10. Následne bol spis opätovne predložený najvyššiemu súdu (12. mája 2022) na rozhodnutie o dovolaní žalovanej, pričom veci bola pridelená nová sp. zn. 2Cdo/105/2022. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 2Cdo/105/2022-776 z 27. októbra 2022 (právoplatným 2. januára 2023) dovolanie žalovanej proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu č. k. 7Co/100/2016 z 25. mája 2016 zamietol.

III.

Argumentácia sťažovateľa

11. Sťažovateľ uvádza, že dovolacie konanie bolo na najvyššom súde vedené pod viacerými spisovými značkami. Dovolacie konanie, ktoré trvá už takmer 6 rokov, sa vyznačuje nečinnosťou a neefektívnou činnosťou najvyššieho súdu. Najvyšší súd o dovolaní žalovanej rozhodol už dvakrát, a to uznesením č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018, ktorým rozsudok krajského súdu z 25. mája 2016 zrušil. Uznesenie najvyššieho súdu bolo zrušené nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 260/2019. Druhýkrát o dovolaní žalovanej najvyšší súd rozhodol uznesením č. k. 2Cdo/54/2020 29. júna 2021, ktorým opätovne rozsudok krajského súdu z 25. mája 2016

zrušil. Aj druhé uznesenie najvyššieho súdu bolo ústavným súdom zrušené, a to nálezom č. k. IV. ÚS 36/2022 z 28. marca 2022. Sťažovateľ sa na okresnom súde v exekučnom konaní sp. zn. 33Er/903/2014 snaží vymôcť pôžičku, ktorú poskytol [REDAKOVANÉ] (bývalému manželovi žalovanej) v roku 2006 z reálne jediného možného majetku, ktorým je byt a ktorý bol predmetom úspešne odporovanej dohody o vyporiadaní BSM. Žalovaná však po podaní dovolania proti rozsudku krajského súdu podala návrh na odklad exekúcie, o ktorom okresný súd dosiaľ nerozhodol, a preto sa exekúcia nemôže uskutočniť. Dovolacie konanie brzdí exekúciu. Najvyšší súd svojimi priet'ahmi výrazne odd'aluje možnosť sťažovateľa uspokojiť svoj nárok na vrátenie pôžičky, ktorej sa súdne domáha už od roku 2007.

IV.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

12. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení poukázal na stanovisko predsedníčky senátu. Predsedníčka senátu k ústavnej sťažnosti uviedla, že sťažovateľ má značný podiel na dĺžke dovolacieho konania, v tomto smere upriamila pozornosť na závery ústavného súdu vyslovené v uznesení č. k. II. ÚS 131/2020 z 2. apríla 2020. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018 a zamietajúcemu rozsudku krajského súdu č. k. 7Co/235/2018 z 27. februára 2019, zároveň dovolanie proti zamietajúcemu rozsudku krajského súdu č. k. 7Co/235/2018 z 27. februára 2019 a následne (po rozhodnutí najvyššieho súdu o jeho dovolaní) ďalšou ústavnou sťažnosťou napadol rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/219/2019 z 30. októbra 2019. Predsedníčka senátu zároveň poukázala na nadmernú pracovnú zaťaženosť senátov občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu. Akcentovala, že dovolacie konanie je konanie o mimoriadnom, nie riadnom opravnom prostriedku, podstatou ktorého je posudzovanie právnych otázok spôsobilých výnimočne prelomiť princíp nezmeniteľnosti a nezrušiteľnosti právoplatného rozhodnutia súdu. Nevykonanie žiadneho úkonu súdu vo vzťahu k stranám sporu, osobitne ak ide o konanie o dovolaní, bez ďalšieho neznamená, že dovolací súd je v konaní nečinný. Cieľom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Vo veci sťažovateľa bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom krajského súdu č. k. 7Co/100/2016 z 25. mája 2016, a tak nastolená právna istota nemôže byť narušená len samotným podaním dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

IV.2. Replika sťažovateľa:

13. Sťažovateľ v replike uviedol, že namieta dĺžku dovolacieho konania, ktoré má podklad v dovolaní podanom žalovanou v septembri 2016. Právna istota vytvorená právoplatným potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu z 25. mája 2016 je iba zdanlivá, sťažovateľ sa totiž v dôsledku podania dovolania žalovanou nevie domôcť výkonu tohto právoplatného rozsudku v exekučnom konaní. Dovolanie sťažovateľa proti zamietajúcemu rozsudku krajského súdu a ústavná sťažnosť podaná proti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/219/2019 z 30. októbra 2019, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením č. k. II. ÚS 131/2020 z 2. apríla 2020, nemohli mať vplyv na dĺžku trvania dovolacieho konania o dovolaní žalovanej. Sťažovateľ vôbec nemal istotu, ako ústavný súd rozhodne o jeho prvej ústavnej sťažnosti (I. ÚS 260/2019), musel počítať s tým, že bude odmietnutá, a teda využiť jemu dostupné opravné prostriedky.

Navyše nemohol predpokladať, že najvyšší súd rozhodne o dovolaní sťažovateľa skôr, než ústavný súd o jeho prvej ústavnej sťažnosti (I. ÚS 260/2019).

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikáтуру Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikáтуры, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikáтурой (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikáтурой ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

17. Zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou orgánu verejnej moci, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán konania (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

18. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom konania je určenie neúčinnosti dohody o vyporiadaní BSM schválenej súdnym zmlerom, čo predstavuje vec spadajúcu pod civilnú agendu. Žalovaná podala proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie krajského súdu v otázke možnosti odporovať dohode o vyporiadaní BSM schválenej súdnym zmlerom, ktorý z formálneho hľadiska nepovažuje za právny úkon v intenciách § 42 a nasl. Občianskeho zákonníka, ale za rozhodnutie súdu. V dovolaní tiež namietala podľa § 420 písm. f) CSP nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu. Vychádzajúc z takto vymedzeného predmetu dovolacieho konania, ústavný súd v prerokúvanom prípade neidentifikoval prvok právnej ani faktickej zložitosti. Na zložitosť veci (či už právnu alebo faktickú) napokon nepoukázal ani najvyšší súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti.

19. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania pred krajským súdom k zbytočným prietahom. Ústavný súd na tomto mieste uvádza, že strany sporu (teda aj sťažovateľ) zhodne podali v priebehu dovolacieho konania (v tom čase vedeného pod sp. zn. 2Cdo/54/2020) návrh na prerušenie konania, pričom najvyšší súd na základe návrhu strán sporu konanie prerušil podľa § 163 ods. 1 CSP. Dovolacie konanie tak bolo prerušené uznesením z 29. októbra 2020 do 1. júna 2021, keď žalovaná podala návrh na pokračovanie v konaní. Podanie návrhu na prerušenie konania je procesným oprávnením strany sporu, pokiaľ však v dôsledku jeho realizácie dôjde k prerušeniu konania, obdobie, počas ktorého bolo konanie prerušené, nemožno pri vyhodnocovaní existencie zbytočných prietahov pričítať na ťarchu konajúceho súdu.

20. Ústavný súd konštatuje, že ak vo viacerých konaniach (formálne označených inými spisovými značkami) ide o rozhodovanie o stále tom istom dovolaní strany/strán sporu proti tomu istému rozsudku odvolacieho súdu, je, vychádzajúc z ústavným súdom konštantne presadzovanej materiálnej ochrany ústavnosti, nutné hodnotiť tieto (formálne viaceré) konania ako to isté konanie, pričom aj ESLP posudzuje konanie ako jeden celok, a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESLP za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru (porov. III. ÚS 694/2016, č. 22/2017, ZNaU).

21. Po zrušení uznesenia najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018 nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 dovolacie konanie o dovolaní žalovanej ďalej prebiehalo na najvyššom súde pod sp. zn. 2Cdo/54/2020. Po zrušení uznesenia najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/54/2020 z 29. júna 2021 nálezom č. k. IV. ÚS 36/2022 z 28. marca 2022 dovolacie konanie o dovolaní žalovanej následne prebiehalo na najvyššom súde pod sp. zn. 2Cdo/105/2022. Aj keď konanie o dovolaní žalovanej prebiehalo na najvyššom súde po zrušení rozhodnutí najvyššieho súdu nálezmi ústavného súdu formálne pod č. k. 2Cdo/54/2020 a č. k. 2Cdo/105/2022, išlo naďalej o rozhodovanie o tom istom dovolaní žalovanej proti tomu istému potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu, ako to bolo v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 2Cdo/141/2017 (táto spisová značka bola veci pridelená pri jej prvotnom predložení najvyššiemu súdu, a to 7. augusta 2017). Konanie sp. zn. 2Cdo/54/2020 a sp. zn. 2Cdo/105/2022 teda predstavuje pokračovanie v tom istom dovolacom konaní, len pôvodne formálne vedenom pod inou spisovou značkou (2Cdo/141/2017), a preto aj pri posudzovaní dôvodnosti ústavnej sťažnosti je na tieto konania pred najvyšším súdom potrebné nazerať ako na jeden celok.

22. Najvyšší súd o dovolaní žalovanej z 30. septembra 2016 proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu z 25. mája 2016 konal celkovo trikrát, a to od 7. augusta 2017 do 30. augusta 2018, keď uznesením č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018 zrušil potvrdzujúci rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, čo predstavuje dĺžku 1 roka a 1 mesiaca, druhýkrát od 9. marca 2020 do 29. októbra 2020 (keď bolo konanie na návrh strán sporu uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/54/2020 prerušené) a od 1. júna 2021 (návrh žalovanej na pokračovanie v konaní) do 29. júna 2021 (keď najvyšší súd uznesením č. k. 2Cdo/54/2020 z 29. júna 2021 potvrdzujúci rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie), čo predstavuje dĺžku konania necelých 9 mesiacov, a napokon tretíkrát od 12. mája 2022 do 27. októbra 2022 (keď uznesením č. k. 2Cdo/105/2022-776 dovolanie žalovanej

proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu zamietol), teda 5 mesiacov. Rozhodovanie najvyššieho súdu o dovolaní žalovanej tak v súhrne trvalo 2 roky a 3 mesiace. V zmysle rozhodovacej praxe a judikatúry ESLP v obdobných veciach, v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66). Vo veci sťažovateľa je však nutné zohľadniť skutočnosť, že postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní nebol efektívny ani sústredený, keď jeho uznesenie č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018 aj uznesenie č. k. 2Cdo/54/2020 z 29. júna 2021 boli nálezmi ústavného súdu č. k. I. ÚS 260/2019 a č. k. IV. ÚS 36/2022 zrušené a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Prvýkrát ústavný súd najvyššiemu súdu vytkol, že potvrdzujúci rozsudok krajského súdu z 25. mája 2016 najvyšší súd zrušil na základe dovolania žalovanej z dôvodu, ktorý naplnený nebol, pri v poradí druhom rozhodovaní o dovolaní žalovanej najvyšší súd nerešpektoval nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 260/2019 a odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia v súlade s právom na spravodlivý proces. Tento neefektívny a nesústredený postup najvyššieho súdu vyústil do stavu, keď o dovolaní žalovanej bolo s konečnou platnosťou rozhodnuté po viac ako 5 rokoch od prvotného predloženia veci najvyššiemu súdu (08/2017 – 10/2022). Prihliadajúc na uvedené, ústavný súd dospel k záveru, že zásah najvyššieho súdu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dosahuje ústavnoprávnu intenzitu.

23. Ústavný súd konštatuje, že potvrdzujúci rozsudok krajského súdu z 25. mája 2016 *prima facie* nastolil nadobudnutím jeho právoplatnosti stav právnej istoty (judikovanie neúčinnosti dohody o vyporiadaní BSM voči sťažovateľovi), po podaní dovolania žalovanou proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu však žalovaná v októbri 2016 podala návrh na odklad exekúcie (exekučné konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 33Er/903/2014 na návrh sťažovateľa o vymoženie peňažnej pohľadávky voči bývalému manželovi žalovanej), v dôsledku čoho reálne nebolo možné zo strany sťažovateľa dosiahnuť uspokojenie jeho nároku proti bývalému manželovi žalovanej, kvôli ktorému inicioval napadnuté konanie, a to až do času rozhodnutia exekučného súdu o návrhu žalovanej na odklad exekúcie, resp. v prípade povolenia odkladu exekúcie do času právoplatného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní žalovanej v napadnutom konaní (podľa § 56 ods. 6 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 do rozhodnutia súdu o odklade exekúcie môže exekútor vykonávať len úkony smerujúce k zabezpečeniu majetku povinného). Ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľom nebolo exekučným súdom rozhodnuté o návrhu žalovanej na odklad exekúcie.

24. Najvyšší súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ podal súbežne skoršiu ústavnú sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018 (a zamietajúcemu rozsudku krajského súdu č. k. 7Co/235/2018 z 27. februára 2019) a dovolanie proti zamietajúcemu rozsudku krajského súdu č. k. 7Co/235/2018 z 27. februára 2019, pričom o podaní dovolania sťažovateľ ústavný súd neupovedomil. Podanie predmetného dovolania vyústilo do vydania uznesenia najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/219/2019 z 30. októbra 2019, ktoré však napokon stratilo opodstatnenie, keď ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 zrušil skoršie rozhodnutie najvyššieho súdu

č. k. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018 súčasne so zamietavým rozsudkom krajského súdu č. k. 7Co/235/2018 z 27. februára 2019. Ústavný súd vo vzťahu k dovolaciemu konaniu vedenému pod sp. zn. 2Cdo/219/2019 na základe dovolania sťažovateľa proti zamietavému rozsudku krajského súdu uvádza, že sťažovateľ postup najvyššieho súdu v dovolacom konaní, predmetom ktorého bolo rozhodovanie o dovolaní sťažovateľa, v ústavnej sťažnosti nenamieta. Ústavný súd zároveň dodáva, že daný úsek konania predstavoval necelé 3 mesiace (19. september 2019 – 9. december 2019), nemal teda významný vplyv na celkovú dĺžku sporu.

25. Najvyšší súd dĺžku konania ospravedlňoval zaťaženosťou súdneho oddelenia. Ústavný súd už viackrát vyslovil, že systémové nedostatky pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezjavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017).

26. Po preskúmaní obsahu spisu okresného súdu (sp. zn. 8C/108/2014) ústavný súd konštatuje, že postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní je poznačený prietahmi, ktoré je možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

27. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

28. Keďže najvyšší súd o dovolaní žalovanej rozhodol rozsudkom č. k. 2Cdo/105/2022 z 27. októbra 2022 (právoplatným 2. januára 2023), teda vec v čase rozhodovania ústavného súdu už nie je v dispozícii najvyššieho súdu, ústavný súd neuložil najvyššiemu súdu príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov.

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

30. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

31. S prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania, charakter napadnutého konania, konštatovanú neefektívnu činnosť najvyššieho súdu, ďalšie konkrétne okolnosti prípadu považuje ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur za prietahy v konaní spôsobené postupom najvyššieho súdu (bod 2 výroku nálezu). Vzhľadom na to, že sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 6 000 eur, ústavný súd ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 738,47 eur (bod 3 výroku nálezu).

33. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu). Právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 20 % (123,08 eur).

34. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Robert Šorl
predseda senátu